Utlåtande UtUU 2/2020 rd─ USP 1/2020 rd

Utrikesutskottet

Statsrådets utredning: konsekvensbedömning av Finlands deltagande i en irländsk-finländsk bataljon i FN:s UNIFIL-insats 2012–2018

Till statsrådet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets utredning: konsekvensbedömning av Finlands deltagande i en irländsk-finländsk bataljon i FN:s UNIFIL-insats 2012—2018 (USP 1/2020 rd): Ärendet har inkommit till riksdagen.

Statsrådets utrednin§g: konsekvensbedömning av Finlands deltagande i en irländsk-finländsk bataljon i FN:s UNIFIL-insats 2012—2018 (USP 1/2020 rd): Ett meddelande från försvarsutskottet antecknas ha inkommit: inga åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- ambassadråd Petra Paasilinna, utrikesministeriet
- ansvarig tjänsteman Mika Varvikko, utrikesministeriet
- äldre avdelningsstabsofficer Matti Kemppilä, försvarsministeriet
- övl, chef för Försvarsmaktens internationella center Harri Uusitalo, Försvarsmakten
- äldre forskare Charly Salonius-Pasternak, Utrikespolitiska institutet
- verksamhetsledare Helena Laukko, Finlands FN-förbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Konsekvensutvärderingen gäller Finlands deltagande i en irländsk-finländsk bataljon i FN:s UNIFIL-insats 2012—2018. Finlands deltagande i denna bataljon kan delas in i tre faser i enlighet med deltagarrollen. I den första fasen från maj 2012 till november 2013 deltog Finland i bataljonen som partnerstat medan Irland var ledande stat. I den andra fasen, från och med november 2013, var Finland ledande stat i tre år. Då ökade Finlands deltagandestyrka också från 120 till 350 personer. I den tredje fasen från november 2016 till november 2018 återgick Finland till partnerstatens roll och personalen minskade till cirka 150 personer.

Konsekvensutvärderingen går i sak, om än begränsat och snävt, igenom de olika faserna i det nationella beslutsfattandet i anslutning till deltagandet samt kostnaderna för deltagandet, och ger därigenom, utifrån erfarenheterna från en konkret insats, nyttig basinformation om Finlands deltagande i krishantering.

Effekterna av Finlands deltagande och insatsen

I konsekvensutvärderingen behandlas UNIFIL:s roll för stabiliseringen av situationen i regionen; denna roll framhävs i och med den allmänna instabiliteten i regionen, inklusive konflikten i Syrien. När det gäller Finlands deltagande går man i utvärderingen igenom de uppgifter som den finländska truppen har skött i insatsen. Samarbetsparterna har gett betyget åtminstone berömligt för den finländska truppens verksamhet.

I utvärderingen behandlas också den nytta som insatsen erbjuder med tanke på arméns prestationsförmåga. Även vid sakkunnigutfrågningen betonades att det med tanke på utvecklandet av Finlands försvarsförmåga är viktigt att delta i åtminstone en insats med ett större antal soldater, vilket gör det möjligt att träna större truppsammansättningar minst på kompaninivå. I utvärderingen konstateras det också att insatsens risknivå och verksamhet gjorde det möjligt att för insatsen utse personal som deltar i sin första krishanteringsinsats, och därmed ge dem möjlighet att inhämta erfarenhet innan de placeras i mer krävande insatser. Utrikesutskottet konstaterar att tyngdpunkten i den internationella krishanteringen klart har förflyttats till Afrika och uttryckligen till krävande insatser. Tjänstgöringen i UNIFIL-insatsen kan utnyttjas i utbildningen av soldater för mer krävande krishanteringsuppgifter.

Vid sakkunnigutfrågningar ansågs Finlands tre år långa ledande roll i den irländsk-finska bataljonen vara viktig och verkningsfull. Ledarrollen bedömdes ha gagnat profileringen av Finlands FN-politik och Finlands framgång i rekryteringen till ledningsstaben för vissa krishanteringsoperationer. Sakkunniga framhävde att det långvariga engagemanget i och ansvaret för insatsen är faktorer som kan ha en vidare betydelse för Finlands profil i FN.

Om Finlands UNIFIL-deltagande som helhet

Som det konstateras i konsekvensutvärderingen, deltog Finland i insatsen, som inrättades 1978, under åren 1982—2001, 2006—2007 och återigen från och med 2012. Eftersom den nu aktuella konsekvensutvärderingen är tämligen snävt avgränsad och behandlar Finlands verksamhet i den irländsk-finska bataljonen, ger den inte en bild av Finlands deltagande under hela den ovan nämnda perioden. Utrikesutskottet påpekar att deltagandet i UNIFIL-insatsen är Finlands största enskilda insats i militär krishantering under de senaste årtiondena. Därför anser utskottet att det bör förutsättas att Finlands deltagande i sin helhet utvärderas, eventuellt av externa forskare. I utvärderingen ska det ingå en analys av insatsen och hur den har utvecklats. Genom Finlands långvariga erfarenhet av UNIFIL-insatsen kan man också mer allmänt bedöma FN:s fredsbevarande insatser och deras styrkor och svagheter. Andra viktiga uppgifter när man planerar kommande deltagande i krishantering är till exempel att analysera hur Finlands och jämförelseländernas verksamhet skiljer sig från varandra, vilka utmaningar de varierande verksamhetskulturerna medför och hur utmaningarna kan lösas. Det långvariga engagemanget i insatsen gör det också möjligt att utvärdera hur målen för Finlands övergripande krishantering uppfyllts och erbjuder erfarenheter

utifrån vilka Finlands övergripande krishantering kan vidareutvecklas. Det bör också göras en mer ingående utvärdering av hur FN:s långvariga närvaro har påverkat utvecklingen i Libanon.

UTSKOTTETS UTLÅTANDE

Utrikesutskottet anför

att statsrådet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 12.3.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mika Niikko saf
vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Heli Järvinen gröna
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Petteri Orpo saml
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Juha Sipilä cent
medlem Ville Tavio saf
medlem Anne-Mari Virolainen saml
ersättare Ilkka Kanerva saml.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Laurmaa.